

ARCHIVUM ANATOLICUM (ArAn)	16/2	2022	313-323

KÜLT EŞYALARI İÇEREN YENİ BİR KÜLTEPE TABLETİ

Hakan EROL*

Makale Bilgisi

Başvuru: 04 Ekim 2022

Kabul: 07 Kasım 2022

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Article Info

Received: October 04, 2022

Accepted: November 07, 2022

Öz

Birkaç Kültepe metninde tanrılara ve tanrıların heykel veya temsillerinin bulunduğu kutsal odalara ait kült eşyaları konu edilmiştir. İlk kez bu makalede tanıtılan, 1949 yılı kazılarında bulunan Kt b/k 93+167 numaralı belgede de hangi tanrıya ait oldukları belirtilmemiş kült eşyaları listelenmiştir. Puzur-Aššur adlı bir şahsa teslim edilen bu eşyalar arasında, metinlerde ilk kez geçen, anlamı bilinmeyen bazı nesnelere, kuş ve boğa başı biçimli kadeh ya da kaplar, muhtemelen tanrısal semboller olan bir yay ve topuzu altın ve meteor demirinden yapılmış bir hançer bulunmaktadır. Belgede yeterli bilgi olmaması bu listenin bağlamı ile ilgili doyurucu bir yorum yapılmasına imkân vermese de, eşyaların bir tüccarın kişisel şapeline ait olduğu düşünülebilir.

1949 yılı Kültepe kazılarında 840 civarında çivi yazılı belge bulunmuştur. Belgeler üzerinde henüz detaylı bir çalışma yapılmamış olmakla birlikte, Amur-Aššur ve Karriya'nın oğlu Ennam-Aššur isimleri arşiv sahibi olarak ön plana çıkmaktadır. Bu şahısların aynı aileden mi olduğu yoksa birbirinden bağımsız iki farklı tüccara ait arşivlerin mi söz konusu olduğu belgeler üzerinde devam eden çalışmalar sonunda netleşecektir.

Anahtar Kelimeler: Kültepe Tabletleri, Kült Eşyaları, kâsum, 1949 Yılı Arşivi

* Doç. Dr., Ankara Üniversitesi, Eskiçağ Dilleri ve Kültürleri Bölümü, Sumeroloji Anabilim Dalı, herol@ankara.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0089-1010.

*A New Kültepe Text Listing Cult Objects***Abstract**

Cult objects belonging to the gods and the sanctuaries, which include the statues or representations of the gods, are the subject of a few Kültepe texts. The document from the 1949 archive (Kt b/k 93+167), introduced here for the first time, gives another example of cult objects. Among these items, entrusted to a person named Puzur-Aššur, there are some objects of unclear meaning, goblets or vessels in the shape of a bird and a bull-head, a bow, and a dagger, the knob of which was made of gold and meteoric iron. All of these objects, possibly belonging to an unknown deity, occur for the first time in the Kültepe texts. Although the lack of information in the document does not allow us a satisfactory interpretation of the context of this list, the items may have belonged to a private chapel of a trader.

There are about 850 cuneiform documents in the 1949 archive. Although there is no detailed study on these texts yet, the names of Amur-Aššur and Karriya's son Ennam-Aššur are prominent as the candidates for the archive owner. At the end of the ongoing studies on the archive, it will be clear whether these people were members of the same family and held the archive together or there were two different archives of unrelated merchants.

Keywords: *Kültepe Tablets, Cult Objects, kāsum, Archive of 1949 Season*

Mezopotamya ve Suriye'nin farklı dönem ve merkezlerinde oluşturulan, bazı tanrı ve tanrıçalara ait mücevher ve süs eşyaları gibi çeşitli nesnelere listelendiği belgeler bulunmaktadır.¹ Kültepe tabletleri arasında ise, liste niteliğinde olmamakla birlikte, tanrılara ait kült eşyalarını içeren sadece birkaç metin ele geçmiştir. Bunlardan, Uršu *kārum*undan Kaniš *kārum*una gönderilen mektup SUP 7'de Uršu şehrindeki Asur tapınağına giren hırsızların çaldıkları değerli kült eşyaları sayılmaktadır. Bu eşyalar, altından bir güneş temsili, tanrı Aššur'un hançeri, bir adalet amblemi temsili, bir yıldız temsili ve anlamını bilmediğimiz *amru'atum* ve *katappu* adlı nesnelere oluşmaktadır. Diğer belge, tanrıça İştâr rahibi Šu-İştâr'a gönderilmiş, onun evinin şapel olarak kullanılan bir odasındaki tanrıça İştâr'ın heykeline ait kayıp mücevher ve süs eşyalarının konu edildiği

¹ J. Goodnick Westenholz, *Cuneiform Inscription in the Collection of the Bible Lands Museum Jerusalem, The Emar Tablets* (Groningen: STYX, 2000), 63; Jan G. Decksén, "The Goddess Who was Robbed of her Jewellery. Ishtar and her Priest in an Assyrian Colony," *Anatolia* 41, (2015): 37.

mektup Kt c/k 18'dir.² Belgede meteor demirinden 12 küpe, altından bir vulva temsili, altından iki *zimizzu*-boncuk, gümüşten 17 adet yıldız temsili, bir gümüş silah (*gürz*³) ile lapis-lazuli ve altın (boncuklardan oluşan) bir kolye listelenmiştir. Son olarak, şahitler önünde düzenlenmiş Kt 94/k 670'te (AKT 6-b, 468) numaralı kayıta, Ennum-Aššur adlı bir şahsın muhtemelen kendi evindeki kişisel şapeline ait kült eşyalarını Kura adlı bir şahsa bıraktığı belirtilmektedir.³ Aralarında Aššur, Šarru-mātēn ve Ukur'un sayıldığı tanrıların temsillerinin bulunduğu bu *dua odası*ndaki eşyalar masalar, bir sandalye, bir kap, tuz için iki *hawiru* kabı, gümüşten bir kap, gümüşten bir kalp temsili, bir *nikkassu*-amblemi temsili ve bir balmumu tabletten oluşmaktadır.⁴

İlk kez bu makalede tanıttığımız, 1949 yılı (Kt b/k) Kültepe kazılarda bulunan belgenin de adı belirtilmemiş bir tanrıya ait kült eşyalarını içerdiği açıktır. Oldukça hasarlı durumdaki belgede süs eşyası veya mücevher isimleri olduğu anlaşılan, Kültepe metinlerinde ilk kez geçen kelimeler, hayvan biçimli kaplar, muhtemelen tanrısal simgeler olan silah isimleri kayıtlıdır. Belgede kayıtlı “kuş” ve “boğa başı” biçimli kaplar “kupa, kadeh; kâse” anlamlarındaki *kāsum* terimiyle ifade edilmiştir. Gerek Kültepe metinlerinde gerekse Mezopotamya'nın farklı merkezlerinde ortaya çıkarılan belgelerde, *kāsum* kaplarının⁵ genellikle altın, gümüş, bronz gibi metallerden, kısmen de değerli taşlardan yapıldığı bilgisi verilmekte, fakat bu kap türünün kilden de yapıldığını gösteren herhangi bir bilgi bulunmamaktadır (bkz. CAD K, 253 vd). Metnimizde kayıtlı, hangi malzemeden yapıldıkları belirtilmemekle birlikte, birisi 1 *mina* (yaklaşık 500 gr.) diğeri 1 *mina* 59 *šeqel* (yaklaşık 1 kg) ağırlığındaki *kāsum* kaplarının da metal ya da taştan olması muhtemeldir. Bununla birlikte Kültepe kazılarında, çok miktarda ve çeşitlilikte, riton olarak da tanımlanan pişmiş topraktan kült

² Dercksen, “The Goddess Who was Robbed”, Dercksen'in de ifade ettiği üzere, Kaniş'te yerleşen bazı Asurlu tüccarların aynı zamanda rahip (*kumrum*) olarak görev yaptıkları ve evlerindeki şapel olarak belirledikleri odalardan birinde rahibi oldukları tanrının heykelini ve tanrıya ait kutsal eşyaları tuttukları anlaşılmaktadır. Kültepe'deki tapınak, şapel ya da kişisel mabetlerin varlığı hakkında ayrıca bkz. Remzi Kuzuoğlu. “Eski Asurca Kaynaklarda Tanrıça İşhara ve Akrep Sembolü,” *Archivum Anatolicum* 10/1, (2016): 31.

³ Rahip olmayan kimselerin de evlerinin bir bölümünü, kendi aile tanrılarına ait figürinlerin ve kült eşyalarının bulunduğu, kişisel bir *kutsal mekân* ya da *dua odası* olarak düzenleyebildikleri anlaşılmaktadır (Gojko Barjamovic ve Mogens T. Larsen, “An Old Assyrian Incantation Against the Evil Eye,” *Altorientalische Forschungen* 35, (2008): 153-154).

⁴ Barjamovic ve Larsen, “An Old Assyrian Incantation”, 153-154.

⁵ Kültepe metinlerinde geçen *kāsum* “kadeh” örnekleri ve diğer kap türleri hakkında detaylı bilgi için bkz. Gürkan Gökçek, “Kültepe Metinlerinde Geçen Kaplar”, *Archivum Anatolicum* 6/2, (2003): 73-87.

kapları ele geçmiştir.⁶ Kültepe metinlerde, libasyon kapları olduğu anlaşılan bu kil kaplarını “riton” anlamında tanımlayan herhangi bir kelimeye rastlanmamaktadır. Boğazköy ve Amarna belgelerinde “riton” anlamında *bibru* terimi geçmektedir (CAD B, 222b-223a), fakat Kültepe metinlerinde bu terime de rastlanmaz. Ö. Kahya, Asurlu tüccarların, kendi maddi kültür unsurları içinde yer almayan, Anadolu’ya özgü bu türden kült kapları için diğer kap isimlerinden birisini kullanmış olabileceğini belirtmiştir.⁷

1949 yılı tabletleri üzerinde henüz detaylı bir araştırma yapılmamıştır. Ancak arşiv sahibinin Amur-Aşşur (muhtemelen Sikkalliya’nın oğlu) olduğu açıktır. Arşiv belgelerinde Amur-Aşşur dışında, Karriya ve onun oğlu Ennam-Aşşur’un isimleri de sıkça geçmektedir. Dolayısıyla 1949 yılı arşivinin iki farklı tüccara mı ait olduğu yoksa belgelerde öne çıkan bu iki ismin aynı aileden mi olduğu yapılacak kapsamlı bir arşiv çalışmasıyla netleşecektir. Kt b/k 93+167’de sayılan kült eşyalarının teslim edildiği Puzur-Aşşur’un kim olduğu ya da arşiv sahipleriyle bağlantısının olup olmadığı açık değildir. Ancak metinlerde Puzur-Aşşur adı da oldukça sık geçmektedir ve bu isimde bir şahıs arşivdeki bir borç senedinde (Kt b/k 114) “kâtip” yani muhtemelen *kārumun* sekreteri olarak kayıtlıdır. Belgedeki kutsal eşyaları Puzur-Aşşur’a teslim edenlerin de kimler olduğu belirtilmemiştir.

Kt b/k 93+167 (Müze envanter numarası: 153-91-64)

İki parça halinde bulunan ve join yapılmış belge oldukça hasarlı durumdadır ve yaklaşık dört satırı tamamen kayıptır.

Ö.y.	1	1 [ma]-na 6 2/3 GÍN
	2	‘x’-[x] ‘e’-mu-qi-im
	3	‘x’ zi-mi-ze-en
	4	H[A ² -Z]A ² -bu-za-ta-an
	5	18 1/6 GÍN Kİ.LA.Bİ
	6	‘16’ ½ GÍN kà-sú-um ša hu-sà-ri-/im
	7	1 ma-na kà-sú-um
	8	‘i’-şú-ru-um 1 ma-na 10 GÍN
	9	tí-il ₅ -pá-nu-um 1 ma-na /15 GÍN

⁶ Fikri Kulakoğlu ve Selmin Kangal, *Anadolu’nun Önsözü, Kültepe Kaniş-Karumu, Asurlular İstanbul’da*, (İstanbul: Kayseri Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, 2011), 240-269.

⁷ Konuyla ilgili detaylı bilgi ve yorumlar için bkz. Ömer Kahya, “Kültepe’den ‘Tanrının Kadehini İçme’ Örneği”, *Archivum Anatolicum* 11/2, (2017): 48-49.

	10	<i>gu₅-ub-gu₅-ba-num</i>
	11	<i>qá-du-um e-ší-šu</i>
	12	2 <<ma>> <i>ma-na LÁ 1 GÍN</i>
	13	<i>kà-sú-um qá-qá-ad GU₄</i>
	14	1 GÍR GAL <i>ša GÀR-šu</i>
A.k.	15	<i>a-mu-tum ù KÙ.GÍ</i>
A.y.		yaklaşık dört satır kırık
	1'	2 ² <i>a-nu-[qú x x x GÍN]</i>
	2'	KÌ.LA.BÌ ₄ 2 'a'-[<i>nu-qú x x x</i>]
	3'	½ GÍN KÌ.LÁ.BÌ ₄ ŠU.NİGİN
	4'	4 a ² - <i>nu-qú</i> 10 GÍN KÌ.LÁ./BÌ ₄
	5'	<i>a-na Puzur₄-'A'-šur</i>
	6'	<i>ip-qí-du</i>

Tercüme: ¹⁻¹⁵⁾ 1 *mina* 6 2/3 *šeql* [ağırlığında²] *emūqum*-nesnesi; [...] *zimizzu* boncukları; *HA-ZA-buzatan*-nesneleri, onların ağırlığı 18 1/6 *šeql*dir. 16 ½ *šeql* (ağırlığında) *hematit* taşından kadeh; 1 *mina* (ağırlığında) kuş (biçimli) kadeh; 1 *mina* 10 *šeql* (ağırlığında) yay; ahşap kısmıyla birlikte 1 *mina* 15 *šeql* (ağırlığında) *gubgubu*-eşyası; 1 *mina* 59 *šeql* (ağırlığında) boğa başı biçimli kadeh; (kabza) topuzu meteor demiri ve altından bir büyük hançer [... ..] ¹⁻⁴⁾ İki [...] yüzük, onların ağırlığı 2 *šeql* [... ..] 12 *šeql* onun ağırlığı; toplam 4 yüzük, onların ağırlığı 10 *šeql*dir. ⁵⁻⁶⁾ (Bütün bunları) Puzur-Aššur'a teslim ettiler.

Açıklamalar:

St. 2: [x] 'e'-*mu-qí-im*: Satır başındaki kırık nedeniyle en az bir işaret -belki *ša-* okunamamaktadır. Takip eden işaretler ise, "güç; ordu; şiddet; icra yetkisi, yetenek, değer" anlamlarındaki *emūqum* kelimesinden (CAD E, s. 157a) başka herhangi bir terimle ilişkilendirilememektedir. Fakat metnimizdeki kelimenin somut bir nesneyi karşıladığı açıktır.⁸ Bildiğimiz kadarıyla *emūqum* terimi üç Kültepe metninde daha bu anlamda kullanılmıştır.⁹ AKT 3, 61'de, muhtemelen Mama kralından alınan *emūqum*

⁸ Bilgiç ve Günbattı, AKT 3, 61'de, "Mamalıdan" alındığı belirtilen *emūqumun*, kral ile ilişkili olması nedeniyle, "ticaret politikası bağlamında, kralın pozisyonuna işaret ettiğini", *šim emūqimin* ise "oldukça zorunlu veya tamamen gönüllü olunmayan bir işlemi" ifade ettiğini belirtmişlerdir (AKT 3, 94).

⁹ AKT 3, 61: 24, 35; Prag I, 473: 13; Kt f/k 132: 3 (yayımlanmamış); Prag 1, 473: ¹²⁾ ... *a-ma qá-at-kà* ¹³⁾ *i-na ší-im e-mu-qí-im* ¹⁴⁾ *e-ri-iš : ù a-ma-tám ú-lá ... li-qé-ma* "Öyleyse, *emūqumun* bedelinden payını iste ya da meteor demirini veya senin ...nı al".

nesnelere bedeli olan 98 *makuhu* kumaşından 70'inin sahibine gönderildiği, geri kalan 28 parça kumaşın 15'er *şeql* gümüş üzerinden satıldığı belirtilmektedir.¹⁰ Yani birden fazla sayıdaki bu *emuqum* nesnesinin fiyatı olan 98 parça *makuhum* kumaşının satışından 24,5 *mina* gümüş elde edilebilmektedir. Borç senedi Kt f/k 132'de ise tek bir *emūqumun* bedeli 5 *mina* gümüştür.¹¹ *emūqum* nesnesinin karşılığı olan bu yüksek meblağlar, bunun çok değerli bir nesne olduğunu düşündürmektedir ancak ne olabileceğine dair bir görüş belirtemiyoruz. Kelime en az iki Kültepe metninde, mühür malzemesi olarak kullanılan *husarum* taşının (hematit²; CDA, 122b) sıfatı olarak, muhtemelen “sert; sağlam” anlamında geçmektedir.¹²

St. 3: ʾxʾ *zi-mi-ze-en*: Kırık kısımdaki ilk işaret belki de takip eden nesnenin sayısını göstermektedir. Kırıktan sonraki işaretler, CDA, s. 447b'de şüpheli olarak “özel biçimli boncuk” anlamı verilen *zimizzu* ile ilişkilendirilebilir. Yukarıda bahsettiğimiz Kt c/k 18: 42'de Tanrıça İstar'ın mücevherleri arasında sayılan iki *zimizzu* boncuğun altın; BIN 6, 179'da lapis-lazuli ve CUSAS 34, 30: 4'te¹³ miktarı verilmemiş *zimizzu* boncukların gümüş olduğu kayıtlıdır. Metnimizde ise, dual formdaki *zimizzum* boncukların, belki de kırık kısım nedeniyle, hangi malzemeden yapıldığı açık değildir.

St. 4: *H[A⁷-Z]A⁷-bu-za-ta-an*: Satır başındaki kırık kısımda kalan işaretlere getirdiğimiz öneri son derece şüphelidir. Yaptığımız taramalarda bu işaretlerin, farklı değerleriyle de olsa, teşkil ettiği herhangi bir kelimeye rastlayamadık. Ancak takip eden satırdaki “onun ağırlığı 18 1/6 *şeqeldir*”

¹⁰ AKT 3, 61: ²³ ... *i-na* 98 TÚG *ma-ku-hi* ²⁴ *ša ši-im e-mu-qi* : *ša KÌ Ma-ma-i-im* ²⁵ *al-qé-ú* ŠA.BA 70 TÚG *Bur-kà-num ú-še-bi-lá-kum* ³⁵ *ú* 28 *ma-ku-hu* *ša ši-im e-mu-qi-im* ³⁶ *i-ri-hu-ni* *ù* 6 *ku-ta-ni* *ša še-ep* ³⁷ DUMU *Ba-za-a* *ù* *i-a-ti* ... ⁴⁰ 28 *ma-ku-hu* 15 GÍN.TA KÜ.BABBAR-*šu-nu* 7 *ma-na* ²³⁻²⁵ Mamalidan aldığım *emūqumların* bedeli olan 98 (parça) *makuhum* kumaşından 70'ini Burkanum sana gönderdi... ³⁵⁻³⁷ Ayrıca Bazaya'nın oğlunun ve benim idaremdaki *emūqumun* bedelinden geriye kalan 28 parça *makuhum* kumaşı ve 6 parça *kutānum* kumaşı ⁴⁰ 15'er *şeql* üzerinden 28 *makuhum* kumaşının gümüşü 7 *minadır*.”

¹¹ Kt f/k 132: ¹ 3 *ma-na* KÜ.BABBAR *pá-ni-um* ² 5 *ma-na* KÜ.BABBAR ³ *ši-im e-mu-qi-im* ⁴ 3 *ma-na* KÜ.BABBAR ⁵ *ši-im* KÜ.AN ⁶ *ù* *ra-ad-im* ⁷ ŠUNİGİN 11 *ma-na* ⁸ KÜ.BABBAR *mi-ma* ⁹ *a-nim* : *i-li-bi* ¹⁰ *Ku-lá* : *A-šur-ma-lik* ¹¹ *i-šu* “3 *mina* gümüş önceden; 5 *mina* gümüş *emūqumun* bedeli; 3 *mina* gümüş meteor demirinin ve *r*.'nin bedeli; toplam 11 *mina* gümüş; bütün bunları Kula'dan Aşşur-malik alacaktır.”

¹² Kt n/k 1012: 5 (yayımlanmamış); Kt n/k 1316: 19 (Salih Çeçen ve L. Gürkan Gökçek, “Asur Ticaret Kolonileri Çağı'nda Bir Zenginlik Alameti: Lapis Lazuli Taşından Mühür”, *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi* 72, (2021)).

¹³ İlgili yayındaki açıklama için bkz. CUSAS 34, 52.

ifadesi, bu terimin ağırlığıyla hesaplanan bir nesneye karşılık geldiğini göstermektedir.

St. 7-8: *kà-sú-um ʿi-šú-ru-um: iššūrum* “kuş” kelimesi (CAD I/J, s. 210a) bildiğimiz kadarıyla Kültepe metinlerinde ilk kez geçmektedir. *kāsum iššūrum* “kuş (biçimli) kadeh” bir libasyon kabı, yani riton olmalıdır.¹⁴ Ancak metinde kadehin yapıldığı madde belirtilmemiştir.

St. 9: *tí-il₅-pá-nu-um:* CAD T, s. 414a’da, şüpheli olarak, “yay” anlamı verilen *tilpānum*, Eski Asurca metinlerde ilk kez geçmektedir. Yay Eski Mezopotamya ikonografisinde çok yaygın görülmesi de tanrılar tarafından kullanılan (CAD T, s. 415b) simgelerden biriydi.¹⁵ Metinde 1 *mina* 10 *šeql*, yani 500 gr’dan fazla bir ağırlığı olduğu belirtilen yayın hangi malzemeden yapıldığı belirtilmemiştir, ancak normal boyutta değil, muhtemelen değerli bir malzemeden yapılmış bir model olduğu düşünülebilir.

St. 10: *gu₅-ub-gu₅-ba-num:* Eski Asurca metinlerde ilk kez karşılaşılan bu kelime, sonundaki *-an-* hecesinin bir son ek¹⁶ olduğu varsayılırsa, “bir süs eşyası veya değerli bir taştan oluşan bir mücevher parçası” (CAD G, 122b); “değerli bir süs eşyası veya değerli bir taş” (CDA, s. 95b) anlamları verilen *guggubu/gubgubu* ile ilişkilendirilebilir. Metinde, *gubgubanum* nesnesinin bir ahşap parçasının bulunduğu ve toplam ağırlığının 1 *mina* 15 *šeql*, yani 500 gr’dan fazla olduğu belirtilmektedir. Bu bilgi, *gubgubunun* bir mücevher parçasından çok, bir süs eşyası ya da hançer benzeri bir silah olabileceğini düşündürmektedir.

St. 13: *kà-sú-um qá-qá-ad* GU₄: 7-8. satırdaki “kuş (biçimli) kadeh” gibi, bir libasyon kabı olduğunu düşündüğümüz “boğa başı (biçimli) kadeh” de Kültepe metinlerinde ilk kez geçmektedir. Metinde, hangi malzemeden yapıldığı belirtilmemiş bu kült eşyasının ağırlığının 2 *mina* 59 *šeql*, yani yaklaşık 1 kg olduğu belirtilmiştir.¹⁷ Kt 97/k 182: 38’de, ne olduğu

¹⁴ Kültepe kazılarında bulunan kuş biçimli kült kabı-riton örnekleri için bkz. Kulakoğlu-Kangal, *Anadolu’nun Önsözü*, 258-262.

¹⁵ Jeremy Black ve Anthony Green, *Mezopotamya Mitolojisi Sözlüğü. Tanrılar, İfritler ve Semboller*, (çev.) N. Hasgül, (İstanbul: Aram Yayıncılık, 2003), 218, 227.

¹⁶ *-an-* son ekinin fonksiyonları ve kullanım yerleri hakkında detaylı bilgi için bkz. OAG, 135-136.

¹⁷ Kültepe kazılarında bulunan boğa başı biçimli kült kabı-riton örnekleri için bkz. Kulakoğlu-Kangal, *Anadolu’nun Önsözü*, 250.

belirtilmemiş *qaqqad nēšim* “aslan başı” ifadesi kayıtlıdır.¹⁸ Buradaki “aslan başı” da bir libasyon kabını ifade ediyor olabilir.

St. 14-15: 1 GİR GAL *ša GÀR-šu a-mu-tum ù KÙ.GÌ: GÀR* ideogramı (Akadca *karrum*), “topuz; tokmak” (CAD K, 221a; CDA 148b) anlamıyla Kültepe metinlerinde ilk kez geçmektedir. Metnimizde, büyük bir hançerin kabzasının tepesindeki, altından ve meteor demirinden yapılmış “topuzu” tanımlayan bu kelime, başka dönem metinlerinde daha çok çivi başını ya da topuzlu çivi tanımlasa da birkaç yerde, “kılıç ve hançer topuzu” anlamında da kullanılmıştır (CAD K, 221a). Kültepe buluntuları arasında farklı materyallerin kullanıldığı birçok süs eşyası mevcuttur.¹⁹ Metnimizde kayıtlı, altın ve demirden yapılmış kabza topuzu da bu türden eşyalara güzel bir epigrafik örnek teşkil etmektedir.

KAYNAKÇA

- Barjamovic, Gojko ve Larsen, Mogens T. “An Old Assyrian Incantation Against the Evil Eye”, *Altorientalische Forschungen* 35 (2008): 144-155.
- Black, Jeremy ve Green, Anthony. *Mezopotamya Mitolojisi Sözlüğü. Tanrılar, İfrîtiler ve Semboller*. (çev. N. Hasgöl), İstanbul: Aram Yayıncılık, 2003.
- Çayır, Murat. *Kültepe’de 1997’de Bulunan Tabletlerin Değerlendirilmesi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Doktora Tezi, 2012.
- Çeçen, Salih ve Gökçek, L. Gürkan. “Asur Ticaret Kolonileri Çağı’nda Bir Zenginlik Alameti: Lapis Lazuli Taşından Mühür”, *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi* 72, (2021): 83-90.
- Dercksen, Jan G. “The Goddess Who was Robbed of her Jewellery. Ishtar and her Priest in an Assyrian Colony”, *Anatolica* 41 (2015): 37-59.
- Gökçek, L. Gürkan. “Kültepe Metinlerinde Geçen Kaplar”, *Archivum Anatolicum* 6/2, (2003): 73-87.
- Kahya, Ömer. “Kültepe’den ‘Tanrının Kadehini İçme’ Örneği”, *Archivum Anatolicum* 11/2 (2017): 45-58.
- Kulakoğlu, Fikri ve Kangal, Selmin. *Anadolu’nun Önsözü, Kültepe Kaniş-Karumu, Asurlular İstanbul’da*. İstanbul: Kayseri Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, 2011.
- Kuzuoğlu, Remzi. “Eski Asurca Kaynaklarda Tanrıça İşhara ve Akrep Sembolü”, *Archivum Anatolicum* 10/1 (2016): 19-54.

¹⁸ Murat Çayır, *Kültepe’de 1997’de Bulunan Tabletlerin Değerlendirilmesi*, (Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Doktora Tezi, 2012), 80-82.

¹⁹ Kültepe kazılarında bulunmuş, farklı maden ve taşların birlikte kullanıldığı süs eşyası örnekleri için bkz. Kulakoğlu ve Kangal, *Anadolu’nun Önsözü*, 304-310.

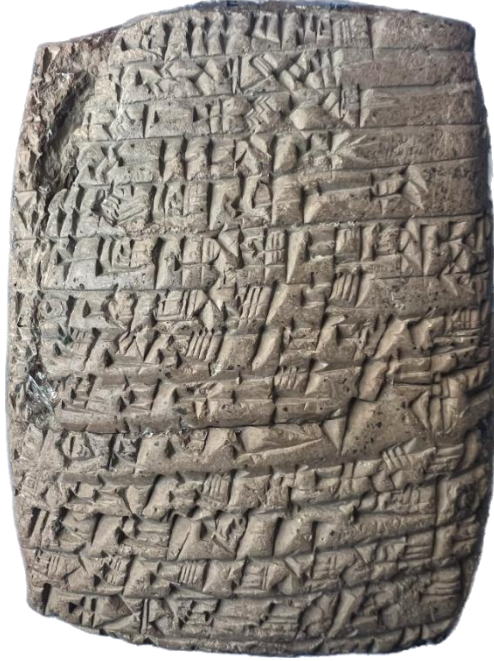
Westenholz, J. Goodnick. *Cuneiform Inscription in the Collection of the Bible Lands Museum Jerusalem, The Emar Tablets*. Groningen: STYX, 2000.

KISALTMALAR

- AKT 3 Bilgiç, Emin ve Günbattı, Cahit. *Ankaraner Kültepe-Texte III, Texte der Grabungskampagne 1970*. Stuttgart: Franz Steiner Verlag Stuttgart, 1995.
- AKT 6-b Larsen, Mogens T. *Kültepe Tabletleri VI-b, The Archive of the Šalim-Aššur Family Volume 2: Ennam-Aššur*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2013.
- BIN 6 Ferris, J. S. *Old Assyrian Letters and Business Documents, Babylonian Inscriptions in the Collection of James B. Nies*, Vol. VI. New Haven: Yale University, 1944.
- CUSAS 34 George, A. R. - Hertel, T. - Llop-Radu, J. - Radner, K. - van Soldt, W. H. *Assyrian Archival Texts in the Schøyen Collection and Other Documents from North Mesopotamia and Syria*. (Cornell University Studies in Assyriology and Sumerology, Volume 34), Bethesda: CDL Press, 2017.
- CAD The Chicago Assyrian Dictionary.
- CDA Black, Jeremy - George, Andrew - George, Postgate, Nicholas. *A Concise Dictionary of Akkadian*. Wiesbaden: Harrassowitz Verlag, 2000.
- Prag I Hecker, Karl - Kryszat, Guido - Matouš, Lubor. *Kappadokische Keilschrifttafeln aus den Sammlungen der Karlsuniversität Prag*. Prag: Univerzita Karlova, 1998.
- SUP Sayce, A. H. "The Cappodacian Cuneiform Tablets of the Univeristy of Pennsylvania", *Babyloniaca* 6 (2012): 182-192.

Kt b/k 93+167 Fotoğraflar

Ön Yüz

Sağ Kenar

Alt Kenar

Arka Yüz

Sağ Kenar

